

ANDREJ LAŽETA

Bog v družini

Krščanska svetost

»Bodite v vsem ravnanju tudi sami sveti, kakor je svet tisti, ki vas je poklical« (1 Pt 1,15). Katoliški kristjani pomen besede sveto izražamo v molitvi. V litanijah Srca Jezusovega molimo: »Srce Jezusovo, vir življenja in svetosti – usmili se nas!« V drugi evharistični molitvi pa duhovnik takoj zatem, ko z verniki odmoli: »Svet, svet, svet si ti Gospod Bog vsega stvarstva« doda: »Resnično si svet, Gospod, naš Bog, vir vse svetosti.« Ti dve molitvi izpovedujeta vero, da je Bog vir svetosti in ne naša dejanja.

»Očetovsko delovanje Boga s svojimi pobudami je prvenstveno in svobodna človekova dejavnost je v svojem delovanju drugotna, tako da moramo zasluženja za dobra dela pripisovati najprej Božji milosti, nato verniku.¹ Vrh tega človekovo zasluženje samo pripada navsezadnje Bogu, kajti človekova dobra dela izhajajo – v Kristusu – iz prehitevajočih pobud in pomoči Svetega Duha« (KKC 2008).

Ko dobra dela v človeku ohranjajo od Boga podarjeno mu svetost po zakramentih² in molitvi (prim. KKC 1077, 1084, 1087, 1129), s tem ohranjajo tudi vero, vera brez del je namreč mrtva (prim. Jak 2, 26). Dobra dela so pravi odziv na neprestani poziv Božje milosti k svetosti in nas zedinjajo z Bogom in njegovimi deli,³ nepravilen odziv na Božjo milost je greh, ki je vrednostno nasprotje svetega oz. svetosti in nas od Boga oddaljuje.

»Duhovni napredek [napredek v svetosti] teži k vedno globljemu zedinjenju s Kristusom« (KKC 2014). Tu je potrebno posebej poudariti, da v grehu nismo nikoli popolno zedinjeni s Kristusom, v smrtnem grehu pa sploh ne (KKC 1855), tudi če bi

nas subjektivni občutek k temu zavajal.⁴ Kakor nas čustva osvobajajo razumarske hladnosti, nas v tem primeru razum osvobaja čustvene vznesenosti.

»Pot k popolnosti gre preko križa. Ni svetosti brez odpovedi in brez duhovnega boja. Duhovni napredek vključuje askezo in zatajevanje, ki polagoma vodita k življenju v miru in veselju blagrov« (KKC 2015). Človek mora najprej doseči podobnost s Križanim, iz katere lahko skozi velikonočno skrivnost doseže podobnost z Vstajlim. »Če z njim vztrajamo, bomo z njim tudi zakraljevali. Če pa ga bomo zatajili, bo tudi on nas zatajil« (1 Tim 2,12). Upodabljanje po Križanem se človeškim čustvom običajno upira in se razveselijo ter umirijo šele, ko jih prevzame veselje duha, ki je premagal zlo. Pravega Kristusovega miru ni mogoče doseči brez odpovedi in boja proti zlu. Ne nazadnje, zaradi človeške slabosti brez zakramenta sprave. Nekateri sicer dosežejo mir, celo z avtogenim treningom, vendar to ni Kristusov mir in zopet neke vrste psihološka samoprevara, pri kateri zgolj odmislim, ne pa odstranim, kar je miru nasprotnega. »Nočem pač, da iščeš takšnega miru, ki je brez preizkušenj in ne pozna zoprnosti, ampak da se zavedaš, da boš našel mir šele takrat, ko boš prestal razne stiske in boš preizkušen v mnogih nadlogah.«⁵

V duhovnosti in svetosti lahko napredujemo samo toliko, kolikor se prisilimo po zgledu križanega Kristusa.⁶ On se je prisilil, da je za nas dal življenje. Prisilila ga je ljubezen. Ljubezen, ki dela žrtve, je gonilna sila ohranjanja svetosti in ne lepi občutki ali prijetno počutje, ki nista nujno stranska učinka žrtvujoče se ljubezni in nikar ne cilj niti sredstvo krščanske svetosti.⁷ »Mi oznanjamo križanega Kristusa, Judom v spotiko in poganom v norost. Tistim pa, ki so poklicani, je Božja moč in Božja modrost« (prim. 1 Kor 1,23-24).

Izvoru človekove svetosti v Bogu in njenega ohranjanja z dobrimi deli se je potrebno zavedati, da se krščansko prizadevanje za svetost ne bi spremenilo v humanizem. Kristjani namreč dobra dela opravljamo zaradi ljubezni do Boga, s tem pa koristimo sebi, ko ohranimo in pomnožimo svetost ter koristimo bližnjemu, ko mu izkažemo ljubezen. V tem vrstnem redu se pravilno udejanjanje tudi zapoved ljubezni (prim. Mt 22,37-39). »Karkoli delate, delajte iz srca kakor

Gospodu in ne kakor ljudem, ker veste, da boste od Gospoda prejeli povračilo dediščine. Gospodu Kristusu služite» (Kol 3,23-24).

Dobra dela opravljati zgolj zaradi ljudi je le humanizem in ne svetost.⁸ To je razlika v namenu. Obstaja pa še bistvena razlika med svetostjo in humanizmom. Humanizem je zgolj naravno človeško delo: človek človeku. Ta naravni princip delovanja načeloma ni grešen, gotovo pa ni svet, če izključuje Boga, ki je vir vse svetosti. Zaradi človeške sebičnosti se humanizem pogosto spremeni v častihlepje, s tem pa v napuh in greh. Svetost pa temu naravnemu principu človekoljubja dodaja nadnaravno, ker ima izvir v Bogu. Pri svetosti je princip delovanja nadnaraven: Bog človeku po človeku, torej Božje delo.

Tu se nam zastavi isto vprašanje, kot ga je množica zastavila Jezusu, po pomnožitvi kruha: »Kaj naj storimo, da bomo delali Božja dela« (Jn 6,28)? Jezus je odgovoril: »Božje delo je to, da verujete v tistega, ki ga je on poslal« (Jn 6,28-29). K temu pa je dodal obljubo: »Kdor veruje vame, bodo iz njegovega osrčja tekle reke žive vode« (Jn 7,37), v srca njegovih bližnjih. Prav tako se iz srca bližnjega preliva v njegovo srce. To dogajanje v veroizpovedi imenujemo občestvo svetnikov – svetost, ki se med nami preliva in množi. To je uresničena zapoved ljubezni med kristjani. Iz krščanske ikonografije si tukaj v spomin priključimo upodobitev pelikana, ki s kljunom odpre svojo srčno žilo, da nahrani mladiče in ko mladič odraste, odpre svojo srčno žilo za svoje mladiče.

Božja dela v družini

Blagor družinam, kjer prelivanje svetosti iz srca v srce po nobenem družinskem članu ni zaustavljeno, tako da v družini na čudovit način prebiva Bog.

Zagotovo je prelivanje svetosti iz srca v srce najpopolnejše uresničeno, takoj za Sveto Trojico, v sv. družini. Čeprav je bila sv. družina za človeške sodbe pogosto videti bedna in življenja nevedna,⁹ je kljub vsemu družinsko življenje živela in ne životarila.¹⁰

Žal v vseh družinah ni tako. Zaradi tega je Bog družino zaščitil, da bi bila skupnost pretakanja svetosti oz. občestvo svetnikov.

Najprej je Bog družino zaščitil z zapovedjo ljubezni: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vsem mišljenjem. To je največja in prva zapoved. Druga pa je njej podobna: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« (Mt 22,37-39). To je temelj za vsako družino, če želimo, da v njej prebiva Bog.

Še preden jo je ustanovil, je Bog družino zaščitil s šesto zapovedjo: Ne nečistuj, ki jo je Kristus iz prepovedi z blagrom: »Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali« (Mt 5,8) spremenil v eno najlepših Božjih ponudb za prelivanje svetosti. Kjer živijo čisto, tam gledajo Boga.

Iz zgodovine krščanstva poznamo t. i. zakone sv. Jožefa, v katerih so zakonci iz ljubezni do Boga in bližnjega vse življenje živeli deviško. Posebej znani so: zakon sv. Jožefa in Device Marije, zakon sv. cesarja Henrika in sv. cesarice Kunigunde ter zakon bl. Salomeje Krakovske in hrvaškega kralja Kolomana.¹¹ Devišтво nikakor ni osnovna karizma zakona, nam pa zakoni sv. Jožefa osvetljujejo pomembnost čistosti in vzdržnosti v vsakem zakonu oz. v vsaki družini. Vzdržnost, posvečena s čistostjo, je zaradi nosečnosti, bolezni, starosti in drugih okoliščin potreba in nuja vsakega zakona. Sprevrženo je, če Božja ponudba čistosti pretakanje svetosti v družini zaradi greha zaustavi in ne množi. Tudi poroka zaradi »legalne« spolnosti je kristjana nevredna in družini zapira obilen dotok svetosti. Ta nauk vsebuje že apostolsko izročilo: »To je namreč Božja volja, vaše posvečenje: da se zdržite nečistosti, da vsak izmed vas s svojo ženo živi v svetosti in časti, ne v poželjivi strasti kakor pogani, ki Boga ne poznajo« (prim. 1 Tes 4,3-5). Zakonci so k čistosti poklicani tudi po poroki.

Zakonci so poklicani k rodovitnosti, da sodelujejo s Stvarnikom in posredujejo življenje otrokom. Upiranje rodovitnosti zakonce postavlja v diametralno nasprotje Bogu, jih dobesedno dela manj svete, ker nasprotujejo Božjemu delu. Zakonci, ki jim Bog ni dal, da bi imeli otroke, morejo zakonsko rodovitnost izžarevati v ljubezni in sprejemanju žrtve (KKC 1654).

Bog družino ustanovi in posveti z zakramentom sv. zakona, v katerega privolita moški in ženska, ki ju zakrament sv. zakona spremeni v moža in ženo. To je pravo in prvo dejanje Boga v družini, ki nadnjo bedi s svojim blagoslovom.

Zaradi tega katoliški kristjani težko oz. sploh ne imenujemo družina tistih skupnosti, ki niso ustanovljene z zakramentom sv. zakona, temveč se postopoma vzpostavijo iz prestopanja šeste zapovedi ter zametovanja blagra čistosti. Takšna skupnost pojmu družina v pravem pomenu besede zagotovo ne ustreza, ker so v takšni skupnosti dotoki svetosti od Boga zamašeni s *človeškim* grehom, zato je to le človeška, humanistična ustanova, ne pa nadnaravna sveta ustanova. V takšnih zvezah je gotovo mogoče najti mnogo humanizma, ne pa svetosti. Takšne skupnosti izključujejo Boga že v samem začetku. Tudi če od njega občasno pričakujejo kakšno »sebično uslugo«, npr. blagoslov ali zakrament (posebej pogosto za otroke), s tem ne odpravijo načelnega zavračanja Boga in zapiranja pretakanju svetosti, zato niti blagoslov niti zakrament v teh skupnostih nimata enakega učinka kakor v družini, razen da razločneje slišijo Gospodove besede: »Sprebrni se in verujte evangeliju« (Mr 1,15) ter: »Pojdi in odslej ne greši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega« (prim. Jn 5,14; 8,11).

Dotok milosti v takšno skupnost lahko primerjamo razlivanju vode po puščavi, ki nima učinka za daljši čas, dokler zgornje Gospodove besede niso uresničene. Pogosto so v zunajzakonskih skupnostih čista otroška srca edine oaze svetosti, iz katerih se napajajo vsi člani skupnosti, kar pa oaze postopno izsuši ter zaduši, posebej če otroci pretakanje milosti prenehajo negovati in ga zastavijo s smrtnim grehom.

V takšnih zunajzakonskih skupnostih ni dotoka svetosti, dokler ni obnovljen po poti spreobrnjenja, kesanja in zakramentov. Katoliški kristjani se zato tudi v javnem življenju zavzemamo za družino, ki nastane s svetim zakonom med enim možem in eno ženo. Namreč, če se skozi srce ne preliva svetost, ni oškodovano le to srce, ampak vsa srca, ker se med vsemi srci pretaka manj svetosti. Tudi v svetosti smo si ljudje solidarni. Cerkev iz tega razloga že od

nekdaj moli za spreobrnjenje grešnikov, da bi bilo vzpostavljeno popolno občestvo svetih.

Pravilno s svetim zakonom ustanovljena družina je sveta in nadnaravna ustanova, v kateri se pričakuje zvestoba, ki je poročstvo trajnosti. Da ljudje svete in nadnaravne ustanove ne bi uničili, jo je Bog zaščitil z vsem naštetim in vsemi ostalimi zapovedmi:

Veruj v enega Boga – kar se uresničuje v vsakodnevni molitvi; Ne skruni Božjega imena – kar se uresničuje v spoštovanju Boga in njegovih zapovedi ter sprejemanju njegove svetosti; Posvečuj Gospodov dan – kar se uresničuje v obisku sv. maše in družinskem praznovanju; Spoštuj očeta in mater – kar se uresničuje v svetem življenju očeta in matere, ki ga otroci lahko spoštujejo; Ne ubijaj – kar se uresničuje v neuporabi kontracepcije, popolnem zavračanju splava in sprejemanju ter razvijanju talentov vsakega posameznika v družini; Ne kradi – kar se uresničuje v poštenosti in predvsem v pravilni porabi časa; Ne pričaj po krivem – ki se uresničuje predvsem v iskrenosti; Ne želi svojega bližnjega žene – kar se uresničuje v zvestobi; Ne želi svojega bližnjega blaga – kar se uresničuje v marljivem delu, od katerega človek pošteno živi.

Da starši s svojim versko mlačnim življenjem ne bi onemogočali svetega življenja svojih otrok, je Jezus naročil: »Pustite otroke, naj prihajajo k meni, in ne branite jim« (Mr 13,14), in takoj dodal zgled: »In objel jih je, položil nanje roke in jih blagoslavljal« (Mr 13,16).

S prestopanjem oz. zoperstavljanjem naštetemu se Boga, ki spoštuje svobodno voljo vsakega posameznika, in od njega prejeta svetost postopoma izrine iz družine in srca družinskih članov postanejo »suha«, kar se družinsko življenje spremeni v »suho puščavsko življenje«. Člani iz takih družin ali bežijo ali pa se postopoma spremenijo v »puščavske zveri«, da so sposobni preživeti. Puščavo v družini lahko popolnoma neopazno vzpostavi zoperstavljanje rodovitnosti. Takšno družinsko življenje pa ni Božja vizija za družino, ki jo je psalmist opisal v 127. psalmu.

Tudi če samo eno srce v družino dovaja živo vodo svetosti, in še to po kapljicah, ima ta družina upanje, da bodo njeni člani oživel, da se bo puščava spremenila v oazo, postopoma pa v ro-

dovitno deželo. »Kamor koli bo prišla živa voda, bo vse oživel« (prim. Ezk 47,9).

Srce, skozi katero se preliwa svetost, je izrednega pomena za vsako družino. Pomembno je, da to srce dotoka svetosti v neki namišljeni pravičnosti in zaradi razočaranja nad drugimi člani družine ne zaustavi. To je edina pot, da tudi druga srca v družini oživijo. Nikogar ni mogoče prisiliti, da veruje, mogoče pa mu je vero oznaniti z dotokom svetosti po dobrih delih, tehnično rečeno, vzpostaviti je potrebno pretakanje milosti. Pri tem »posušenemu« srcu najbolj pomaga okušanje Božje dobrote oz. Božjih del, od katerih sta posebej odlična odpuščanje in žrtvovanje iz ljubezni. Izredno poslanstvo in odgovornost pri pretakanju svetosti imajo starši in stari starši.

Bog posvečuje družino po zakramentih

Ob zakramentu sv. zakona je bistven za vstopanje Boga v družino še zakrament svete evharistije. Princip obhajanja sv. evharistije izražajo besede posvečenja in spremenjenja kruha v Kristusovo telo, ki so povzetek evangelija, pravzaprav vsega krščanskega življenja: »To je moje telo, ki se daruje za vas!« (prim. Mt 26,26; Mr 14,22; Lk 22,19). Te besede so življenjsko vodilo članov krščanske družine: To je moje telo, ki se daruje za vas, ko kuham, perem, šivam, obdelujem polje, skrbim za živino, delam v službi, ko rojevam in vzgajam otroke, ko se postim in molim. Načelo evharistije so dobra dela članov v družini, po katerih od Boga priteka živa voda.

Prejem sv. evharistije pod podobo kruha pa Boga tudi resnično, stvarno in bistveno pripelje v družino. Božja beseda: »To je moje telo, ki se daruje za vas!«, izgovorjena nad kruhom po duhovniku, ima namreč neverjetno moč: Kruh spremeni v Kristusa (KKC 1374, 1375).

Blagor družinam, v katerih vsi člani vsaj vsako nedeljo prejmejo sv. obhajilo. V takšnih družinah je Bog resnično navzoč na način, ki ga je sam izbral in ustanovil, po zakramentu sv. evharistije.

V družinah, katerih člani ne sodelujejo pri sv. evharistiji, ne prejmejo Boga resnično, stvarno in bistveno. Voditi otroka med nedeljsko evharistijo nekam drugam, ne k Bogu, je neposredno nasprotovanje Jezusovemu naročilu: »Pustite otroke, naj prihajajo k meni, in ne branite jim« (Mr 13,14). V takšnih družinah je težko najti mesto za Boga, kaj šele pravo vero in svetost, gotovo pa premorejo mnogo humanizma in ravno humanizem jih vodi od Boga, ker neko od njega ustvarjeno stvar postavljajo pred njega.

Nekateri sicer trdijo, da v humanizmu ali pa v naravi čutijo Boga, kar je sicer zelo verjetno. Vendar za svetost in za prebivanje Boga med nami občutek ni dovolj. S subjektivnim občutkom bližine Boga ni mogoče enakovredno nadomestiti objektivne navzočnosti Boga v sv. evharistiji. Tudi če ne prejmemo sv. obhajila in smo zgolj navzoči pri sv. evharistiji. Tu mi prihajajo na misel besede neke gospe: »Vi pojdite v cerkev k maši, jaz bom pa ostala tu v naravi z Bogom!« Ta gospa je sama sebe čustveno prevarala. Naravo, po kateri se Bog le razodeva, je zamenjala s sv. evharistijo, po kateri je Bog resnično, stvarno in bistveno navzoč. Kakor da bi izjavila: »Vi pojdite k slikarju in se pogovarjate z njim, jaz pa se bom z njim srečala tako, da bom gledala njegovo sliko.« Žal se je pri iskanju Boga bolj poglobila v zaznavanje lastnih čustev kakor v razodetje Boga.¹²

Kjer se ne obhaja sv. evharistija, ni niti možnosti za svetost, tam v dobrih delih uspeva le humanizem. Zaradi tega verska vzgoja po nobeni metodi ne uspe, če pri njej ni vzpostavljeno prelivanje žive vode. Kjer tega ni, se ljudje zadovoljijo s humanizmom in moralo. Vero sicer morda spoštujejo, v določenih primerih celo prakticirajo, vendar ne v smislu posvečenja oz. pobožanstvenja, kot so to imenovali grški očetje, ampak le v smislu upoštevanja Kristusovega nauka brez odnosa do transcendentnega. Kateheti pogosto nemočno opazujemo, kako otroško svetost postopoma zaduši humanizem, ki tlakuje pot v življenje brez vere, kar smo zgoraj imenovali »suho puščavsko življenje«.

Tudi po vseh prizadevanjih Boga, da družino zaščiti z zapovedmi, blagri in zakramentoma sv. zakona in sv. evharistije, pa družine še vedno ne dosegajo vseh Božjih darov svetosti. Del besed

posvečenja in spremenjenja, izrečenih nad vinom: »To je kelih moje krvi nove in večne zaveze, ki se za vas in za mnoge preliva v odpuščanje grehov« (prim. Mt 26,28; Lk 22,20), nas tako vodi v zakrament sprave.

»Dramatični položaj sveta, ki ,ves tiči v zlu‘ (1 Jn 5,19) napravlja iz človekovega življenja boj« (KKC 409). »Dobro hoteti je sicer v moji moči, dobro delati pa ni. Ne delam namreč dobrega, ki ga hočem, marveč delam zlo, ki ga nočem. Če pa delam to, česar nočem, tega ne počenjam več jaz, ampak greh, ki prebiva v meni« (Rim 7,18-20). Zaradi tega je položaj vsake družine dramatičen. Bog na ta dramatičen položaj, ki z grehom zapira dotok svetosti, odgovarja s krvjo svojega Sina, ki odpušča grehe.

»Ta val usmiljenja ne more prodreti v naše srce, dokler nismo odpustili tistim, ki so nas razžalili« (KKC 2840). Zaradi tega je Jezus prošnjo po odpuščanju vključil v očenaš, kot zahtevo, ki predpostavlja, da molivec lahko doseže odpuščanje od Boga, če odpušča svojim dolžnikom. Tako priprava člana družine na zakrament sprave nujno vključuje odpuščanje vsem družinskim članom, kar vzpostavlja ozračje ljubezni.

Kadar se dotoki žive vode zaradi človeške slabosti po grehu delno (z odpustljivim grehom) oz. popolnoma (s smrtnim grehom) zamašijo, jih Bog obnavlja z odpuščanjem, ki ga ljudje sprejemamo po kesanju in priznanju grehov. V družini ni mogoče živeti z Bogom, ne da bi družinski člani odpuščali drug drugemu oz. odpuščanje sprejemali po poti priznanja in obžalovanja, ne nazadnje tudi s praznovanjem zakramenta sprave.

Ne priznati lastnega greha v odnosu do Boga je napuh, ki grešnika strmoglavi na Bogu diametralni pol. Zato za napredovanje v krščanski svetosti ni dovolj, da odpuščamo le drug drugemu, če tudi ob tem prelivamo »svojo srčno kri«, kar bi bil zopet svojevrsten humanizem. Odpustiti s pomočjo Boga in zaradi njega je sveto dejanje.

Za kristjana je bistveno vprašanje, koliko svetosti izgubimo, tudi zaradi majhnega greha ali neodpuščanja, ki ga negujemo srcu? Življenjski odgovor na to vprašanje nas bo peljal globoko v svetost. Z vsakim najmanjšim grehom družinski člani zapirajo dotok svetosti v

družino in s tem onemogočajo oz. otežujejo bivanje Boga v družini. To dejstvo naj nas vse utrdi v globoki molitvi prošnje v očenašu: »In odpusti nam naše dolge.« Božje odpuščanje je popolna dopolnitev kristjanovega od Boga spodbujenega prizadevanja za svetost.

Na dan, ko vsi člani družine praznujejo zakramenta sprave in evharistije, jih upravičeno smemo imenovati sv. družina, to je zanje uresničenje velikonočne odrešenjske skrivnosti. Takšni veliki skupni dotoki svetosti lahko vsem članom močno pomagajo pri napredovanju v duhovnem življenju in družino zasidrajo trdno v Bogu.

Sv. zakon, sv. evharistija in sv. spoved so torej trije veletoki Božje svetosti v družino, ki razodevajo dela Boga v družini in omogočajo njegovo bivanje v njej. Kakor so rekli stari: »Brez Boga ni nič. Vse je milost.« Ker Bog deli svetost in odpuščanje.

Za dober prejem zakramentov, tj. Boga, je potrebna priprava, ki se uresničuje v vsem povedanem in posebej v branju Božje besede in v molitvi. »Z Bogom se pogovarjamo, kadar molimo; njega poslušamo, kadar beremo Božjo besedo.«¹³ Bog v družini po molitvi, Božji besedi in zakramentih vodi njene člane na neverjetne duhovne avanture svetosti, »da bi bili popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče« (prim. Mt 45,48).

Bog torej rad prebiva v družini in jo s svojim bivanjem želi spremeniti v sveto družino – občestvo svetnikov. Ni dovolj za bivanje Boga v družini, da obesimo križ na zid in položimo na polico Sveto pismo. Bog je v Božji besedi razodel načine, po katerih želi bivati v družini, in to sem danes vsaj v obrisih želel nakazati. Opozoriti sem želel tudi na dve prevari glede prebivanja Boga v družini, tj. na čustveno prevaro¹⁴ in na humanizem, ki z lepimi občutki, katerih vzrok ni Bog, ter z izgovorom človekoljubnosti izpodrivata Boga in iz njega izvirajočo svetost. Svetost pa oboje vključuje, zato je njuna »satanska zanka« še večja.

Bog, ki izvršuje (prim. Jn 5,17) Božja dela, želi, da tudi kristjani v družinah opravljamo Božja dela, kar je težko, lepo in sveto. Marija, Kraljica družine, naj pomaga pri vsakem prizadevanju za svete družine. Če se z ljubeznijo in pobožnostjo obrnemo nanjo, se ji posvetimo, bomo vse potrebno izvršili, ne da bi se tega sploh

zavedali. Marija je vsemu svetu rodila Boga, naj ga rodi tudi v vsako družino.

Opombe

¹ »Seveda delamo sami,« pravi sv. Avguštin: »Vendar delamo le skupaj z Bogom, ki dela. Njegovo usmiljenje je namreč šlo pred nami, da bi bili ozdravljeni, kajti to usmiljenje gre še vedno za nami, da bi, ko smo bili enkrat ozdravljeni, bili oživljeni. Pred nami gre, da bi bili poklicani, in za nami gre, da bi bili poveščani. Pred nami gre, da bi živeli bogoljubno, in za nami gre, da bi za vedno živeli z Bogom, kajti brez njega ne moremo ničesar storiti« (KKC 2001).

² »Zakramenti so naravnani na posvečenje ljudi« (B 59).

³ Celo panteist Spinoza je zatrdil: »Blaženost ni nagrada za vrlino, ampak vrlina sama, ne veselimo se je, ker krotimo svoje strasti, ampak narobe, ker se je veselimo, lahko krotimo svoje strasti.« Baruch Spinoza. Etika. Navaja Anton Stres: Predavanja iz novoveške filozofije, skrita, Ljubljana 1990, 11.

⁴ Npr.: Popolnoma zdrav mož, ki živi le kakšnega pol kilometra od župnijske cerkve, mi je pripovedoval, da v nedeljo ne hodi k maši, ker jo spremlja po televizijskem kanalu in tako prejme tudi duhovno obhajilo. To je popolna čustvena prevara; ta mož je zaradi navedenih objektivnih okoliščin v smrtnem grehu in kot tak se ne more duhovno združevati s Kristusom.

⁵ Tomaž Kempčan, Hoja za Kristusom, Mohorjeva družba, Celje 2011, 137.

⁶ To dejstvo duhovnega življenja čudovito osvetljuje Tomaž Kempčan v knjigi Hoja za Kristusom.

⁷ Pomislimo tukaj na sv. mater Terezijo, ko je doživljala notranjo sušo več kot štirideset let.

⁸ Svetost človekoljubnost vključuje, humanizem pa svetost izključuje. Zato bi kristjani krilatico Bodi najprej človek morali nujno nadomestiti z Bodi kristjan in boš svet človek, v čemer je bistvena razlika.

⁹ Spomnimo se: rojstva v hlevu, bega v Egipt, velika materialne revščine, da se je Jezus izgubil v templju, smrti sv. Jožefa, Jezusovega javnega delovanja, ko je zapustil mater in ga sorodniki ter Nazarečani niso sprejeli; da je Marija hodila za njim in poslušala pripombe množic, ki jih je zanimal le kruh in ne Božje kraljestvo; da je umrl na križu kot zločinec in bil hitro pokopan.

¹⁰ V romanu Jana Dobraczyńskiego Očetova senca je to prelivanje milosti čudovito opisano.

¹¹ Njegova sestra je bila sv. Elizabeta Turingijska. Glej Helmut Moll, Blaženi in sveti zakonci, Družina, Ljubljana 2018.

¹² Tudi o tem najdemo več poglavij v Kempčanovi Hoji za Kristusom.

¹³ Sv. Ambrož. Najava Alfonz Rodriguez, Vaja in krščanski popolnosti, Glasnik presv. srca Jezusovega, Ljubljana 1931, 221.

¹⁴ Na čustveno prevaro je v okrožnici Humani generis opozoril že Pij XII. Bistveni odstavek glede te teme navaja KCC 37.